

Fællesbrev no. 20

Fra
Lisbeth & Steen Møllgaard Andersen
Moravian Church
P. O. Box 37, Sikonge,
Tabora Region, Tanzania

Sikonge, januar 2009

Stedet er Nairobi! Steen har sygeværrelse på byens bedste hospital. Jeg et udmærket hotel-værelse i nabolaget. Efter nogle foruroligende uger og en operation i rygsøjlen bliver Steen nu bedre dag for dag, så vi går nogle måneder tilbage i tiden.

Hjemmeopholdet i efteråret havde de sædvanlige elementer af stor gensynsglæde med familie og venner. Men man må jo indrømme, at trods bil og gode danske veje, bliver vores omkring-farenhed ikke mindre trættende, jo ældre man bliver.

Steen havde den tvivlsomme fornøjelse at blive antaget for pensionist 3 gange! En af gangene i Lissabon, hvortil vores udenlandstur gik denne gang. Meget interessant at besøge søfarernes og de opdagelsesrejsendes by.

Som mange af jer vil vide, blev det også et hjemmeophold med mange overvejelser og diskussioner om fremtiden. Var der mening i at fortsætte i Sikonge hvor viljen til fornyelse, indsats mod korruption og uærlighed og stræben mod forbedringer hele tiden endte i - ingenting!

Vi havde mange *meget* tålmodige tilhørere og fik velmente og gode råd om ændringer, men endte alligevel med at tage tilbage til Sikonge.

Stor gensynsglæde. Missionærerne kan og vil hjælpe. Det er simpelthen det, man har dem til. Så det er godt at have dem på plads igen. Vi sad en aften i stuen og jeg hørte æseldriverne tæske løs på de stakkels dyr, der tålmodig slæber sand forbi vores hus i vakkelvorne kærre. Jeg sagde til Steen, at jeg aldrig havde mødt et folk så grusomme mod dyr som dem vi lever iblandt nu. Det er sikkert nostalgi, men jeg læste for nylig en bog af A Schweitzer. Han fortæller, at da han i 1913 rejste til Afrika for 1. gang og oplevede dyrplageri, sagde en erfaren landsmand til ham, at tåler man ikke dyrplageri, skal man ikke rejse til Afrika.

Jeg fandt A.S. bogen blandt forhenværende missionærers efterladenskaber. Straks efter vor hjemkomst først i december bad kirkens ledelse om rådighed over de 2 tomme missionærhuse. Ihukommende en stor kasse gamle ubrugelige danske bøger, som stadig opbevares i den lokale kirkes gæstehus, gik jeg frem med hård hånd, da husene skulle ryddes. Brændte meget af, hvad for længst hjemvendte missionærer havde efterladt.

Efter BDM ønske skulle møblerne i container til evt. senere brug. "Og det har du da folk til" sagde Steen. Sandt nok, men mine gemytlige hjælpere havde en forunderlig evne til at vende tingene på hovedet, og stille møbler, så man hverken kunne komme frem eller tilbage. Dog alt blev ordnet og husene overgivet.

Alt imens Steen blev syg og for en stund bedre igen. Det startede med høj feber og rygmerter 10 dage efter vores hjemkomst fra DK. Malariamedicin hjalp ikke rigtig, så man gik videre med antibiotika. Blodprøver blev sendt i bil ca. 150 km nordpå til et hospital, hvor man har et bedre laboratorium. Temperaturen gik ned og rygmerterne kunne nogenlunde holdes i ave med medicin.

Julen blev en stille fest. Juleanden brød sig åbenbart ikke om fremtidsudsigterne. Den løb sin vej, men blev dog indfanget. Ikke af vores Anetti, der nøjedes med at råbe på mig, mens hun sad som fastlimet til sin trebenede stol og gned på vasketøjet. Jeg smører superlim på den stol en dag!

Juleaften med traditionel julemad. Rødkålen havde den farve, rødkål skal have. Men *var* forklædt hvidkål.

14 lys på juletræet - en genbrugstuja fra haven. 14 er ikke et helligt tal, men antallet på de lyseholdere, jeg ejer. Vore trægiraffer så nysgerrige og forbavsede på alle de fine julekort, der var stillet op på hylder og borde. Tak for dem! Vi gik ikke om juletræet, men lod julebånd levere salmesangen.

Da jeg nåede kirken julemorgen (Steen var for sløj til at gå med) var jeg absolut eneste menneske på stedet. Men det havde også regnet. Vi nåede dog op på 10-15 stykker, før gudstjenesten sluttede. Nytårsdag var kirken til

gængæld stopfyldt. Men da var der også barnedåb (10) og konfirmation (14). Det var festligt. Den gamle præst blev godt nok noget forvirret, da han skulle velsigne en ekstra gang. Efter anmodning fra evangelist og en ivrig fotograf.

Steen blev i stand til at arbejde efter nytåret. Og fik travlt, da han var eneste læge i arbejde. Overlægen var syg, eller også tog han til byen. 2 læger var på kursus og 1 havde ferie. Det fik mig igen til at tænke på Albert Schweitzer, der i førnævnte bog også siger, at al den snak om underbetaling af afrikanerne er nonsens. "Tværtimod får de verdens højeste timebetaling for, hvad de faktisk udfører."

Efter nogle dage fik Steen igen feber. Rygsmerterne blev værre, og han havde nogle besynderlige spjæt, der fik den forskrækkede kone til at tænke på en stakkels Chorea Huntington patient, hun engang passede.

Røntgen af rygsøjlen: Vores netop 4 års uddannede røntgenlæge stillede torsdag diagnosen byld/TB i rygsøjlen. Kontakt til forsikring i DK, hvis læge tilrådede MR scanning. Nærmeste mulighed Nairobi, og søndag morgen 11/1 kom ambulancefly fra Kenya. Det ankom netop som himlen havde åbnet sine sluser over Sikonge. Det lignede og tordnede og stod ned i stænger. Mandskab med kenyansk læge var vist lidt rystede, men så snart det klarede op, lettede vi, og fik endnu en Uha oplevelse. Lidt før Nairobi begyndte det at hyle fra pilotens instrumentbræt. Han kiggede tilbage. Det samme gjorde jeg, og vi så dørens øverste halvdel åbne sig. Den lille læge kravlede hen og fik lukket og derefter var vi snart fremme i Nairobi. En ambulance ventede og bragte os til The Nairobi Hospital.

Dagen efter MR scanning, der viste en klemt rygmarv og destruktion af en hvirvel (T12 for de professionelle) med stor risiko for sammenfald og deraf følgende lammelser.

Det var jo mildt sagt foruroligende og uventet. Den meget tiltalende kenyanske neurokirurg (med farvestrålende butterfly) var ikke opsat på at komme ind og pille ved rygmarven og brugte 24 timer til at tænke over det, før han besluttede sig for stabiliserende operation. Vi havde ikke bedre forslag. Tilbage til Sikonge kunne vi jo ikke komme og havde heller ikke garanti for, at knoglen ville holde til en lang transport til DK. Så vi var taknemmelige og trygge ved kirurgens beslutning.

Operation lørdag den 17/1. Da jeg så Steen igen havde han været 6 timer i narkose, var knap nok vågen, men i fuld gang med at bekymre sig og undersøge de nedre dele for lammelser. Sygeplejersken sagde det var gået godt. Men hvor godt?

Det blev en meget lang og urolig søndag. Dels p.gr.af smerter, men også fordi kirurgen først kom sent søndag aften, hvor Steen endelig fik at vide, at operationen *var* vellykket, og lægen mente ikke, han havde beskadiget nerver. TB bylden turde han ikke nå om til, da den lå "foran". Så nu lever Steen med metalplader og skruer i ryggen, og en TB byld der bliver bombarderet med medicin.

Februar:

Standarden og venligheden på hospitalet (og på mit hotel) var hel i top. Fuld på højde med danske forhold. Steen fik en uge i fysioterapien og 2 uger efter operationen fløj vi, igen i ambulancefly, tilbage til Sikonge. Denne gang uden Uha oplevelser.

Anetti modtog os med omfavnelser og en takkebøn så snart vi var indenfor i vores egen stue. Vi selv var nok stadig lidt fortumlede over de sidste 3 ugers oplevelser. Over det hele lå og ligger taknemmelighed over, at en truende katastrofe var blevet afværget.

I ugen der er gået siden hjemkomsten har vi fået justeret seng og stole + badeværelse, så det bedre tjener en stiv ryg. Steen kan udmærket sidde og gå. Er endda begyndt at gå ned til spedalskhedshospitalet. Men det kniber stadig med at finde hvile i sengen om natten. Så en liggestol er blevet alternativ soveplads.

I kirken blev der bedt og takket for Steen og han fortalte under deltagende mumlen om hvordan han havde "jern" i ryggen.

Hans medarbejdere kommer på besøg, og så naturligvis alle dem med pekuniære problemer, der har opdaget at vi er tilbage igen. Mest skolebørn. Nu har de jo ikke kunnet få hjælp i 3-4 uger. "Hvad kommer I for?" spurgte jeg nogle unge fyre i går. "For at få hjælp". Som om det var noget at spørge om. Og så var der den kirkeældste, der i søndags spurgte, hvor orglet var. Orglet? Jeg var ganske desorienteret. Ja, han havde jo bedt mig om at medbringe et (pipe)orgel fra DK.

Uden sammenligning i øvrigt får ovenstående paragraf mig til at tænke på en herlig metodist-præst, vi fik besøg af på Steens sygestue. En rigtig Mahalia Jackson type. Efter at have forhørt sig om Steens sygdom og situation sagde hun, at vi ikke skulle snakke tiden væk. Så hun trak sin slidte rosafarvede bibel frem og læste fra Mathæus. Om Jesus, der lige havde fået at vide, at Johannes Døberen var død og derfor søgte ensomhed. "Men kan I forestille jer det?" sagde præsten, "Der var Jesus. Han havde lige fået at vide, at hans fætter var død og sørgede. Men de *ville* ikke lade ham være i fred. Og hvad skete? Han hjalp dem! Han havde omsorg!" Og så fortsatte damen ikke med at sige det sædvanlige "Sådan skal vi også være". Nej, hun sagde "også jer vil han have omsorg for."

Og den katolske pater, der besøgte os de første svære dage efter operationen, sagde til Steen: "Nu er det din tur til at modtage. Du har hjulpet mange. Åbn din hænder og *modtag!*" Det øvede Steen sig så i.

Før jeg slutter med at takke for mange dejlige og opmuntrende henvendelser (og igen sender en stor tak til dem der opfandt mobiltelefon!) må jeg fortælle, at Steen nåede at få en stor opmuntring med hensyn til sit arbejde før sygdommen ramte.

Vi har fået en ny koordinator for spedalskhed og TB arbejdet her i distriktet. En kollega på Sikonge Hospital, der modsat forgængerer ikke ser nogen problemer i at han og Steen og Dr. Ruhanya tager ud i distriktet i de områder, hvorfra der stadig kommer nye spedalske patienter. Steen kan sørge for transport, og ellers koster det jo ikke noget videre.

Og så slutter en fortrøstningsfuld patients kone med

mange kærlige hilsener
Steen og Lisbeth

Dette brev er udsendt af Spedalskhedsmissionen, Skibroen 6, 2 - postboks 13, 6200 Aabenraa. Udsendelsen af Lisbeth & Steen Møllgaard Andersen er sket i samarbejde mellem Spedalskhedsmissionen og Brødremenighedens Danske Mission. Gaver til dette arbejde kan sendes til Spedalskhedsmissionens bankkonto reg.no. 4610 konto 3197904941 eller til BDMs bankkonto: 9743 - 4672 131928